

Växjö kommun
utbildningsforvaltningen@vaxjo.se

2022-12-02

1 (20)

Dnr-2022:7064

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid Ulriks-
bergskolan i Växjö kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Ulriksbergskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Ulriksbergskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver ytterligare utveckla sin uppföljning av undervisningens genomförande för att försäkra sig om att det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärarna behöver under rektorns ledning utveckla arbetet med att göra eleverna delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen, i syfte att utveckla undervisningen och elevernas lärande

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver ge lärarna förutsättningar att ytterligare kvalitetssäkra sina omdömen och bedömningar genom att utveckla en systematik kring formerna för samverkan för bedömning

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 2023-06-02 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redovisningen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2022:7064) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn på Ulriksbergskolan leder och styr i flera delar skolans utveckling.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att rektorn skapar sig en god bild av skolan genom att följa upp och analysera skolans kunskaps- och värdegrundsresultat och utifrån analysen genomför rektorn nödvändiga och ändamålsenliga utvecklingsåtgärder. Granskningen visar vidare att rektorn till stor del leder ett jämställdhetsarbete som ingår som en del i ett aktivt värdegrundsarbete på skolan. Rektorn leder och organiserar den pedagogiska verksamheten utifrån ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag samt ger lärare goda förutsättningar för samverkan. Vidare visar granskningen dock att rektorn inte systematiskt följer upp undervisningens genomförande för att säkerställa att de utvecklingsåtgärder rektorn beslutat om ger avtryck i undervisningen.

Rektorn följer upp och analyserar skolans resultat samt genomför utvecklingsåtgärder

Granskningen visar att rektorn skapar sig en god nulägesbild av skolan genom att följa upp och analysera skolans kunskapsresultat och utifrån analysen genomför rektorn nödvändiga och ändamålsenliga utvecklingsåtgärder. I inskickad dokumentation och i intervjuer framkommer att rektorn klassvis följer upp samtliga elevers måluppfyllelse genom att med regelbundenhet – vid höstlov, påsklov och vid läsårsslut – hämta in resultatuppföljningar från lärarna. Lärarna berättar att rektorn följer upp resultaten tillsammans med arbetslagen i slutet av läsåret, där man bland annat tittar efter avvikelser och analyserar orsaker till dessa. Rektorn berättar i intervju att hen har lagt stort fokus på att utveckla skolans arbete med analys av elevernas kunskapsresultat, där kollegiet i sin analys gått från ett individfokus till ett fokus på helheten och på undervisningens kvaliteter. Genom att inkludera arbetslagsledare och förstelärare i ledningsgruppen samt fortbilda ledningsgruppen i systematiskt kvalitetsarbete har kvaliteten på resultatanalysen höjts. Skolan har i sin analys av kunskapsresultaten exempelvis

identifierat att flera elever med svenska som andraspråk trots utvecklingsområdet språkutvecklande undervisning fortfarande når lägre kunskaper i de natur- och samhällsorienterande ämnena. Samtidigt säger rektorn att måluppfyllelsen i naturorienterande ämnen har höjts sedan skolan började använda språkutvecklande arbetssätt i undervisningen. Rektorn har i sin analys även kommit fram till att undervisningen inte alltid utmanar de elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling vilket föranlett att skolan har differentierad undervisning som ett prioriterat utvecklingsområde. Rektorn har också identifierat att elever i ett årskurslag visat förbättrade studieresultat i matematik efter att lärarna uppmärksammat att eleverna hade svårigheter i matematiken och därför började arbeta efter en specifik didaktisk modell. Rektorn har utifrån detta beslutat att matematikundervisningen under innevarande läsår är ett av skolans prioriterade utvecklingsområden, i syfte att denna modell sprids.

Granskningen visar vidare att rektorn följer upp hur värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen bland annat genom arbetet i likabehandlingsgruppen samt genom elevrådet. Skolan kartlägger regelbundet elevernas upplevelse av trygghet genom årsvisa enkäter samt följer upp elevernas åsikter i elevrådet. Rektorn beskriver hur man för 1,5 år sedan valde att anställa en elevkoordinator då man identifierat behov av att utveckla det främjande och förebyggande arbetet vad gäller trygghet och studiero. Elevkoordinatoren har i uppdrag att till stor del driva värdegrundsarbetet gentemot lärarna och stötta dem i detta arbete med hjälp av ett årshjul som finns tillgängligt för alla. Bland annat beskriver lärarna hur de i varje klass genomför *månadens spegel*, som är en värdegrundsövning. Det framgår av intervju med elevhälsans representanter att rektorn varit tydlig med att övningen ska genomföras i alla klasser, men att det sker i olika omfattning i olika klasser.

Rektorn leder ett jämställdhetsarbete på skolan

Granskningen visar att rektorn till stor del leder ett jämställdhetsarbete som ingår som en del i ett aktivt värdegrundsarbete på skolan. I intervjuer med lärarna framkommer att rektorn uppmanar lärarna att i resultatuppföljningen specifikt titta på skillnader i pojkars och flickors måluppfyllelse och att rektorn under medarbetarsamtalet utreder hur lärarna ser till att undervisningen är jämställd. Lärarna säger att det är en levande fråga och tillägger att jämställdhet ingår i de samhällsorienterande ämnena och att de inom ramen för den undervisningen bland annat lyfter fram flickors rättigheter. Lärare beskriver även hur de fördelar talutrymmet i klassrummet genom att slumpvis välja pinnar med elevnamn på, att de tänker på kön vid gruppindelningar samt pratar om jämställdhet i klassrummet vilket även rektorn berättar om. Rektorn berättar även att det finns en levande diskussion i kollegiet kring att alla ska ha ett gemensamt förhåll-

ningssätt och arbeta för en grund där skolan inte tolererar om det görs skillnad på tjejer och killar eller olika kulturer. I intervju med elever framkommer att de inte upplever att lärarna gör skillnad på pojkar eller flickor i klassrummet och i inkommen dokumentation framkommer att det inte finns några signifikanta skillnader mellan pojkars och flickors måluppfyllelse. I inkommen dokumentation beskrivs insatser gällande jämställdhet som elevkoordinators drivit, exempelvis *månadens spegel*, hedersrelaterade frågor samt allas lika värde. Elevhälsans representanter, lärare och rektorn berättar även i intervjuer att skolan jobbar med olikheter, hederskultur och allas lika värde, där jämställdhet ingår. Skolan har på förekommen anledning pratat om flickors och pojkars rättigheter inom ramen för värdegrundsarbetet inriktat på hedersproblematik och skolan har även haft tjej- och killgrupper för eleverna i årskurs 4 och 5.

Rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet, men försäkrar sig inte om att det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen

Rektorn leder och organiserar den pedagogiska verksamheten utifrån ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag, men försäkrar sig inte till fullo om att lärandet i kollegiet ger avtryck i undervisningen. Rektorn skapar goda möjligheter för lärare att samverka genom att organisera verksamheten i system med tre lärare och en resurspersonal i varje årskurs. Årskurslagen har även möte varje vecka där man diskuterar elevernas kunskapsutveckling tillsammans med speciallärare. Enligt lärare, representanter för elevhälsan och rektorn ger detta även möjligheter att snabbt fördela om resurser där behov finns för att exempelvis förbättra studieron eller sätta in individuella anpassningar. Vad gäller introduktion för obehöriga lärare framkommer i intervjuer med lärare och rektorn att dessa ges en introduktion till arbetet i form av en tilldelad mentor, stöd från specialläraren samt genom det nära samarbete som sker i årskurslaget. Vidare framgår att skolan har gemensamma arbets- och förhållningssätt som tillämpas av lärarna, men det finns enligt rektorn och lärare samtidigt ett stort friutrymme för lärare att forma sin egen undervisning. Rektorn beskriver i intervju en kultur som funnits på skolan där lärare i hög utsträckning skött sig själva och haft ett visst motstånd mot att ledningen ska titta på undervisningspraktiken och följa upp kunskapsresultaten, men att detta har förändrats till det bättre. Rektorn beskriver hur ledningen träffar lärarna i både årskurslag och arbetslag och håller diskussioner om hur undervisningen bedrivs, och trelärarsystemet bidrar enligt rektorn till att säkerställa att undervisningen blir mer likvärdig och att lärarna lär av varandra. Rektorn tillägger att hen har hört exempel på detta i diskussionerna med lärarna men att hen själv inte hunnit följa upp att så är fallet. Rektorn har detta läsår planerat in sex stycken pedagogiska kaféer med fokus på undervisning som forum för kollegialt lärande för lärarna och rektorn säger att hen har kravet att det ska finnas en utveckling i praktiken. Rektorn försäkrar sig på detta vis om att det sker ett kollegialt lärande, men

rektorn säger samtidigt att hen skulle behöva genomföra fler lektionsobservationer systematiskt för att säkerställa att det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver ytterligare utveckla sin uppföljning av undervisningens genomförande för att försäkra sig om att det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen

Granskningen visar att rektorn ger goda förutsättningar för lärare att samverka och lära kollegialt, men försäkrar sig inte till fullo om att lärandet i kollegiet ger avtryck i undervisningen. Utan en systematisk uppföljning begränsas rektorns inblick i om det kollegiala lärandet utvecklar undervisningen och elevernas lärande.

Av 2 kap. 9 § skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektor ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Enligt läroplanen för grundskolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektor har, inom givna ramar, även ett särskilt ansvar för att personalen kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra för att utveckla utbildningen.¹

Skolinspektionen rekommenderar att rektor tillsammans med lärarna hittar former för hur rektor mer systematiskt får inblick i om det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen. För att det kollegiala samarbetet och lärandet ska få effekt bör bland annat elevers lärande sättas i centrum, samarbetet inriktas mot specifika syften och inte ha för generella sådana, och lärarna ha möjlighet att utveckla nya och alternativa upplägg och undervisningsmetoder. Rektor behöver därför se till att lärarna samverkar kring och tillämpar skolans prioriterade utvecklingsområden genom att exempelvis ge en tydlig agenda så att varje möte blir effektivt i varje enskilt team, samt genom att följa upp arbetet i form av exempelvis strukturerade lektionsobservationer.

¹ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), 2.8 Rektorns ansvar

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionens bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att undervisningen innehåller en god struktur och ett aktivt lärarstöd samt att undervisningen är varierad och stimulerande. Eleverna motiveras, utmanas och ges möjlighet att reflektera över samt vara delaktiga i sitt eget lärande. Dock får eleverna endast till viss del utvärdera undervisningen och i begränsad utsträckning delta i planeringen av undervisningen.

Undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller ett aktivt lärarstöd

Granskningen visar att undervisningen är varierad och att eleverna ges ett aktivt lärarstöd så att de förstår, kommer igång med sitt skolarbete och bibehåller sitt engagemang. Av intervjuer med elever och lärare samt lektionsobservationer framgår att undervisningsmetoderna är varierade i form av enskilt arbete, lärarlett arbete och diskussioner i par och i grupp. Arbetsuppgifterna och aktiviteterna är varierade i form av genomgångar, skrivuppgifter, filmvisning och laborativa uppgifter. I elevintervjuer framkommer även att lektionerna har ett varierat innehåll och lärarna berättar att även om samtliga lektioner inte alltid innehåller flera olika moment eller undervisningsmetoder så varierar de innehållet över veckan. Vid lektionsobservationerna rör sig lärare runt i klassrummet och fångar upp och stöttar elever i deras arbete. När eleverna arbetar enskilt eller i par hjälper läraren eleverna att komma igång, och stöttar eleverna under det fortsatta arbetets gång, så att eleverna bibehåller ett engagemang i uppgiften. Intervjuade elever berättar att de ofta får stöd av lärarna i att komma vidare i arbetet med att lösa uppgifter och på flera av de observerade lektionerna uppmanar läraren eleven att berätta hur den tänker kring en uppgift samt föreslår för eleven att prova på olika sätt för att komma vidare.

Vidare visar granskningen att lektionerna är välstrukturerade med intresseväckande inledningar, ett logiskt flöde samt ett sammanfattande avslut. Av observationer och

intervjuer med lärare framgår att undervisningen är välstrukturerad på så sätt att läraren inledningsvis ger en tillbakablick till vad man gjort lektionen innan samt en presentation av vad dagens lektion ska innehålla. På detta vis ger läraren eleverna en förförståelse och lektionen innehåller ett logiskt flöde som ger ett sammanhang mellan inledning och det gemensamma avslutet. Vid de observerade lektionerna anger lärarna tydligt vad eleverna ska göra på lektionen, men inte alltid syftet eller målet med lektionen. Eleverna berättar dock i intervju att lärarna tydliggör syftet med undervisningen i sina pedagogiska planeringar som de går igenom tillsammans inför varje nytt arbetsområde samt att lärarna låter eleverna återkoppla till vad de lärt sig under lektionen vid lektionsavslutet. I intervjuer med rektorn och lärarna framkommer också att lärarna tydliggör syftet med lektionerna i sina pedagogiska planeringar.

Eleverna stimuleras och utmanas utifrån deras individuella behov och förutsättningar

Granskningen visar att det förekommer flera inslag i undervisningen som stärker elevernas självförtroende och motivation att lära. Eleverna berättar att lärarna ibland planerar roliga saker på lektionerna, men att det skiljer sig mellan olika lärare. Vid ett par av lektionsobservationerna sjunger och dansar klasserna och vid en av lektionerna beskriver läraren ett objekt som magiskt för att väcka elevernas intresse. Lärarna berättar att de försöker utmana eleverna att hitta olika sätt att lösa uppgifter och på det sättet motivera dem att lära och även komma längre i sin utveckling. Lärarna kan också ställa frågor om vilket utfall eleverna tror att det kommer att bli i ett experiment, eller koppla någonting i undervisningen till elevernas vardag. Lärarna berättar att det ibland inte är de moment i undervisningen som eleverna tycker är roligast som är just de som de ska lära sig, men att lärarna försöker ha roliga inslag i undervisningen för att göra undervisningen lustfylld. Lärarna beskriver även hur de jobbar med att motivera eleverna till att fortsätta göra bra ifrån sig genom att de kommunicerar med kollegor eller med hemmet när elever lyckas, så att eleverna ska få höra det även från andra lärare och från sina vårdnadshavare.

Granskningen visar vidare att undervisningens innehåll och arbetssätt i flera avseenden anpassas efter aktuell elevgrupp. Det nära samarbetet mellan årskurslaget och specialläraren innebär att specialläraren stöttar lärarna på olika vis i undervisningen, i synnerhet gällande de elever som behöver olika former av anpassningar. I intervjuer med lärare och representanter för elevhälsan framkommer att speciallärare ibland har förberedande genomgångar för att öka enskilda elevers förförståelse inför ett nytt moment. Eleverna berättar att man ofta kan få svårare och utvecklande uppgifter om man är snabbt klar eller tycker att någonting är enkelt. Rektorn har dock identifierat att man behöver utveckla arbetet med att stimulera och utmana de elever som kommit längre i sin kunskapsutveckling och detta har skolan som ett prioriterat utvecklingsområde under innevarande läsår.

Eleverna ges goda möjligheter till delaktighet och att reflektera över sitt eget lärande men är i begränsad utsträckning delaktiga i planeringen av undervisningen

Granskningen visar att undervisningen innehåller flera moment där eleverna ges möjlighet att reflektera utan ett givet svar samt reflektera över sitt eget lärande. Eleverna berättar att lärarna vill att eleverna ska tänka själva och sedan förklara för lärarna och klassen hur de tänkt. De berättar vidare att de ofta får frågor utan ett givet svar och att lärarna uppmanar dem att motivera sina svar. Vid de observerade lektionerna ges eleverna ofta möjlighet att reflektera över olika svar samt diskutera alternativa lösningar med varandra. Vid ett par av de observerade lektionerna får eleverna exempelvis lösa problem enskilt på ritplatta och sedan diskutera resultatet med sin bänkanne, innan läraren låter en av eleverna presentera på tavlan för hela klassen. De yngre eleverna berättar i intervju att lärarna ofta frågar dem vad de lärt sig och att de får fundera över detta på egen hand och skriva ner det i sin bok. I slutet av de observerade lektionerna får eleverna på olika vis reflektera över sitt eget lärande, bland annat genom att räcka upp handen om de upplevt att de lärt sig något nytt och sedan motivera detta.

Granskningen visar vidare att eleverna ges begränsade möjligheter att delta vid planeringen av undervisningen och endast vissa möjligheter att delta i utvärdering av undervisningen. Rektorn berättar i intervju att hen sett behov av att utveckla elevernas möjlighet till inflytande över undervisningens utformning och därmed öka möjligheten för eleverna att nå målen på olika sätt. Lärarna som undervisar i de yngre åldrarna beskriver hur eleverna får sätta långsiktiga mål för sig själva att uppnå, men att lärarna inte så ofta frågar eleverna hur de upplever att lektionen varit eller tar in elevernas synpunkter i sin framtida planering. De berättar att det kan vara svårt att låta eleverna ha inflytande över undervisningens innehåll eftersom eleverna inte uppnått sådan ålder och mognad att det alltid fungerar. Även lärare som undervisar klasser i de högre åldrarna beskriver hur de i hög grad styr innehållet i undervisningen, i synnerhet när klasserna är nya. Elevernas inflytande sträcker sig enligt lärarna till att om de ska skriva om en katastrof i en skrivuppgift kan de få välja vilken typ av katastrof de ska skriva om eller hur de ska redovisa en uppgift. Även eleverna berättar att lärarna i hög grad styr undervisningens innehåll, men att eleverna ibland i slutet av lektionen får återkoppla vad de har tyckt var roligt eller mindre roligt under dagens lektion samt vad de vill lära sig mer om. På det viset får läraren enligt eleverna reda på vad de vill jobba mer med, och lärarna kan då föra in detta i framtida undervisning.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärarna behöver under rektorns ledning utveckla arbetet med att göra eleverna delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen, i syfte att utveckla undervisningen och elevernas lärande

Granskningen visar att eleverna endast ges viss möjlighet att utvärdera undervisningen samt att elevernas möjlighet att påverka undervisningens innehåll och arbetssätt är begränsad. Att ge eleverna möjlighet att tänka och reflektera över undervisningens kvalitet är av vikt för att läraren ska kunna få ett underlag för att utveckla undervisningen, men syftar även till att utveckla elevernas engagemang för undervisningen samt förmåga och vilja att ta personligt ansvar för sitt eget lärande.

I 4 kap. 9 § skollagen framgår att barn och elever ska ges inflytande över utbildningen och fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Även av läroplanen framgår att elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Vidare anges i läroplanen att alla lärare ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll, se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad samt tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.²

Skolinspektionen rekommenderar att lärarna vid Ulriksbergskolan gemensamt utvecklar arbetet med att göra eleverna delaktiga i undervisningens innehåll och arbetssätt genom att lärarna utvecklar varierade metoder för att regelbundet utvärdera och planera undervisningen tillsammans med eleverna. Det handlar om att elever får möjligheter till inflytande över undervisningen samt att eleverna görs medvetna om det inflytande de faktiskt utövar. Skolinspektionens tematiska kvalitetsgranskning *Att skapa förutsättningar för delaktighet i undervisningen* visar att lärare som arbetar aktivt för att stärka elevers inflytande introducerar för eleverna vad de ska lära sig med utgångspunkt i kursplanen och utformar sedan tillsammans med eleverna hur detta ska gå till. Vidare visar granskningen att lärare som framgångsrikt ger elever förutsättningar för

² Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), 2.3 *Elevernas ansvar och inflytande*

delaktighet också låter eleverna utvärdera den egna undervisningen både avseende innehåll och genomförande. Arbetet med att göra eleverna mer delaktiga i undervisningens planering och genomförande kan ske genom att rektorn till exempel skapar forum för kollegiala samtal kring delaktighet och att rektorn arbetar för att förankra en gemensam förståelse i hela kollegiet av vad delaktighet och elevinflytande innebär.³

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Av Skolinspektionens granskning framgår att det finns ett samlat arbete med att skapa studiero på skolan som eleverna deltar i. Granskningen visar vidare att det på skolan finns ett medvetet arbete med att skapa trygghet. Skolan kartlägger regelbundet elevernas upplevelse av trygghet och utifrån dessa resultat driver skolan ett främjande, förebyggande och sammanhållet trygghetsarbete.

Det finns ett samlat arbete med att skapa studiero som eleverna deltar i

Granskningen visar att det på skolan finns ett samlat arbete för att skapa studiero som eleverna deltar i. Detta arbete innefattar ett gemensamt förhållningssätt med ändamålsenliga åtgärder för att skapa och upprätthålla studiero. Eleverna deltar i det främjande och förebyggande arbetet för studiero genom att i klassen bestämma klassrumsregler och på elevrådet diskutera och komma överens om de ordningsregler rektorn beslutar om. Rektorn berättar att de på varje elevråd har trygghet och studiero som en punkt på dagordningen. Vidare har skolan arbetat med en evidensbaserad metod för

³ Skolinspektionen (2018) *Att skapa förutsättningar för delaktighet i undervisningen*

lågaffektivt bemötande av elever med utmanande beteende och det framkommer i intervjuer med lärare, elevhälsa och rektorn att detta arbete fortfarande är aktivt. Lärarna berättar att de jobbar lågaffektivt vid eventuella konflikter och eleverna berättar i intervjuer att de har arbetsro på lektionerna och att det oftast hjälper om lärarna säger till när ljudnivån är för hög. Vid lektionsobservationer framkommer att studieron är god och att lärarna har strategier för att skapa och upprätthålla studieron. Lärare säger till om elever uppträder ordningsstörande och lärarna berättar i intervju att man även kan behöva lägga en hand på elevens axel eller liknande för att lugna ner elever. I intervju med lärare framkommer att man har gula lappar vid klassrumsdörrarna, med anvisningar för hur eleverna ska agera när de kommer in i klassrummet, och hur lärarna använder sig av en samtalsmodell som bygger på lågaffektivt bemötande om elever upprepade gånger stör ordningen i klassrummet. Lärarna berättar vidare att dessa samtal är ett stöd i att hitta bakomliggande orsaker till att elever stör ordningen i klassrummet. Representanter för elevhälsan beskriver hur lärare använder lappar med olika färger som signalerar vilken samtalston eleverna ska ha under aktuellt moment i undervisningen. Skolan har även ett förväntansdokument som alla elever och vårdnadshavare får skriva under vid läsårsstart. I förväntansdokumentet anges vilka förväntningar skolan har på elev och vårdnadshavare samt vilka förväntningar de kan ha på skolan.

Det finns ett medvetet arbete för att skapa trygghet på skolan

Granskningen visar att det på skolan finns ett medvetet arbete med att skapa trygghet som bygger på en analys av elevernas upplevelse av trygghet. Skolan kartlägger regelbundet elevernas upplevelse av trygghet genom trygghetsenkäter och i elevrådet, och utifrån dessa resultat har man satt in riktade åtgärder såsom att anordna rastaktiviteter för att öka tryggheten på skolgården. Skolan har utifrån kartläggning också identifierat toalettbesöken samt omklädningsrummen som otrygga för vissa elever och man har infört olika åtgärder, såsom att bemanna omklädningsrummen i anslutning till idrottslektionerna, för att komma tillrätta med det. Lärarna beskriver hur de i klassrummen jobbar med värdegrunden utifrån resultaten från trygghetsenkäterna. I skolans likabehandlingsplan finns punktlistor över främjande och förebyggande insatser som skolan gör under läsåret samt vem som ansvarar för dessa. I intervjuer med elever, lärare och representanter för elevhälsan framkommer att man bland annat jobbar förebyggande med *Schysst språk och bra kompis* eftersom skolan identifierat att språket mellan eleverna ibland kan vara hårt. I likabehandlingsplanen samt i intervjuer framkommer vidare att elever och lärare diskuterar resultaten från trygghetsenkäterna i klasserna, samt att vissa klasser vid behov har genomfört sociogram. Elevkoordinatorn leder likabehandlingsgruppen och finns som en resurs genom att hen arbetar nära kol-

legiet i det dagliga arbetet. Lärarna, rektorn och representanter för elevhälsan berättar om hur lärarna med stöd från elevkoordinatör och förstelärare jobbar med samtalsmodellen samt *månadens spegel* inom ramen för det främjande och förebyggande värdegrundsarbetet vilket även framgår av inskickad dokumentation. Övrigt arbete som skolan genomför inom ramen för värdegrundsarbetet och en ökad trygghet är bland annat kill- och tjej-snack i årskurserna 4 och 5 samt temaarbete om självkänsla. Rektorn berättar att skolan under ett par års tid hade trygghet och studiero som ett prioriterat utvecklingsområde och efter att rektorn identifierat arbetet som mer eller mindre självgående ligger det nu som ett ansvar under en av förstelärarna samt elevkoordinatör och likabehandlingsgruppen. Rektorn beskriver hur hen på medarbetarsamtalen följer upp hur aktiva lärarna är med samtalsmodellen och det lågaffektiva bemötandet och hens bild är att samtliga lärare är medvetna om och använder sig av dessa metoder.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionens bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att rektorn gör en bred analys av kunskapsresultaten och att det finns en pågående diskussion på skolan om vad avvikelserna i resultaten beror på. Granskningen visar vidare att lärarna använder olika metoder för att kvalitetssäkra sina bedömningar och att rektorn ger lärare inom årskurslag goda möjligheter att samverka kring bedömning, men det finns ingen tydlig struktur för eller systematik i denna samverkan.

Det förekommer på skolan en diskussion och analys inför och av omdömen

Granskningen visar att rektorn regelbundet analyserar kunskapsresultaten dels i form av resultaten från nationella prov och dels i form av lärarnas bedömningar. Rektorn har utifrån denna analys identifierat skillnader i elevers resultat beroende på vilken grupp elever tillhör, exempelvis har rektorn sett att tvåspråkiga elever generellt sett

har lägre måluppfyllelse än elever som har svenska som modersmål, samt att elevernas måluppfyllelse tenderar att sjunka efter övergången från årskurs 3 till årskurs 4. Enligt rektorns analys beror den sänkta måluppfyllelsen i stadieövergången på att eleverna i årskurs 4 bedöms mot betygsriterierna för årskurs 6 där kraven är högre än kriterierna för godtagbara kunskaper i årskurs 3, samt att lärarna är noggrannare i sina bedömningar ju högre upp i åldrarna de undervisar.

Rektorn ger lärarna i viss utsträckning förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar

Granskningen visar att rektorn ger lärare goda möjligheter att kvalitetssäkra sina bedömningar samt samverka kring bedömning inom årskurslagen, men det finns ingen tydlig struktur för eller systematik i denna samverkan. Lärarna på skolan berättar att de använder nationella bedömningsstöd samt ett flertal screeningverktyg som stöd för kvalitetssäkring av sina bedömningar, och att de samverkar inom årskurslaget för att säkerställa att de bedömer elevers kunskaper likvärdigt inom årskursen. Enligt rektorn finns det utrymme för sambedömning i årskurslagens konferenstid. Sambedömningen är inte schemalagd, men rektorn säger att hen följer upp vid medarbetarsamtal att detta görs. Vad gäller den lägre måluppfyllelsen för tvåspråkiga elever berättar lärare att det finns en pågående diskussion och ett arbete med att utveckla hur de utformar proven, så att dessa mäter rätt saker och att resultaten inte beror på att enskilda elever är svagare i det svenska språket. Lärarna berättar att de har återkommande kollegiala diskussioner kring möjligheten att göra muntliga prov och kompletteringar för att komma förbi denna problematik. Skolan har även påbörjat ett arbete med att ha förberedande läxor samt genomgångar med speciallärare så att elever som är svagare i det svenska språket får träna på begrepp och får en förförståelse inför ett nytt ämnesområde. I arbetet inför den nya läroplanen hade lärarna ämnesvisa diskussioner med lärare på andra skolenheter och de berättar att det framkom att det finns skillnader i var olika lärare anser att gränsen mellan godkänt resultat och mer än godkänt resultat ligger. Rektorn berättar att kvalitetssäkring av bedömningar är en prioriterad fråga, men att skolan avvaktat en utbildningsinsats från huvudmannens sida. I år deltar förstelärare och rektorn i denna utbildningssatsning inom området bedömning och betygssättning.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver ge lärarna förutsättningar att ytterligare kvalitetssäkra sina omdömen och bedömningar genom att utveckla en systematik kring formerna för samverkan för bedömning

Granskningen visar att lärarna använder flera olika metoder för att kvalitetssäkra sina bedömningar och att rektorn ger lärare inom årskurslag goda möjligheter att samverka kring bedömning, men att det inte finns någon tydlig struktur för eller systematik i denna samverkan. Genom samverkan för bedömning kan lärare på skolan få en sam-syn kring kunskapsnivåer och bedömningssituationer, vilket i sin tur kan ge en ökad likvärdighet i bedömning och därmed minimera risken för de skillnader i bedömning rektorn har identifierat mellan elevgrupper samt mellan stadier.

Enligt 1 kap. 9 § skollagen ska utbildningen inom skolväsendet vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas. Av läroplanen framgår att rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen och att skolans resultat följs upp och utvärderas mot kriterierna för bedömning och betygskriterierna.⁴ Av Skolverkets allmänna råd framgår att betyg bland annat används för att följa elevers kunskapsutveckling, för urval till fortsatta studier och i utvärderingssyfte, och att det därför är viktigt att betygen upplevs som rättvisande och likvärdiga. Även omdömen används i syfte att följa elevens kunskapsutveckling och i utvärderingssyfte. De rekommendationer som ges i Skolverkets allmänna råd kan därför, enligt Skolinspektionens uppfattning, även användas i arbetet med omdömen. Enligt Skolverkets allmänna råd har rektorn en betydelsefull roll för att underlätta lärares arbete med rättvisande och likvärdiga betyg. Det innebär att se till att lärare får tid och möjlighet att tillsammans med kollegor diskutera hur de allsidigt kan utvärdera elevernas kunskaper, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer. Vid behov kan huvudmannen behöva bistå med att organisera arbetet mellan skolenheter, exempelvis om lärare saknar ämneskollegor inom skolenheten. Detta kan ske genom att skapa olika mötesplatser, såväl fysiska som digitala.⁵

⁴ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), 2.7 *Bedömning och betyg* samt 2.8 *Rektorns ansvar*

⁵ Skolverket (2022) *Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om betyg och prövning*, s. 6 och s. 23.

Skolinspektionen rekommenderar rektorn och skolans personal att ytterligare utveckla arbetet för likvärdighet genom att rektorn ger samtliga lärare förutsättningar att kvalitetssäkra omdömen genom en strukturerad och systematisk samverkan kring bedömning. För att säkerställa en likvärdig bedömning av elevers kunskaper bör rektorn se till att en systematisk och strukturerad samverkan kring bedömning kommer till stånd. I detta ingår att lärare får tid och möjlighet att regelbundet och tillsammans med kollegor diskutera hur de kan utforma olika bedömningssituationer, hur dessa ska bedömas samt hur de nationella proven och bedömningsstöden kan användas som underlag vid omdömen. Detta kan rektorn med fördel ansvara för genom att exempelvis delta vid möten då lärare diskuterar bedömning, ge tydliga instruktioner till samtalsledare, ge uppdrag till förstelärare samt utforma tydliga mötesstrukturer. Målet ska vara att de bedömningar som lärarna gör är allsidiga, rättvisande och likvärdiga.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Johansson

beslutsfattare

Signerat av: Anna Johansson

X Elsa Widerberg

föredragande

Signerat av: Elsa Widerberg

I handläggningen av ärendet har även Måns Holmstedt medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 8 lektionsobservationer
- 2 gruppintervjuer med elever
- 2 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i omdömen och betyg? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 11-13 oktober 2022. Besöket genomfördes av Måns Holmstedt och Elsa Widerberg.

Ulriksbergskolan är en f–5-skola belägen i Växjö kommun. Vid Skolinspektionens besök finns 247 elever fördelade på årskurs 1–5 på skolan. Varje årskurs är fördelad i två klasser med tre lärare samt en resursperson (elevassistent/resurs). Skolan leds av en rektor samt en biträdande rektor.